

1. Referentie

Referentie	Panathlon-Vlaanderen. (2002). <i>Kwetsbare kinderen. Bedreiging van de positieve waarden in de kinder- en jeugdsport</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, Panathlon-Vlaanderen (Gent).
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Er is een groeiende tendens tot normverschuiving in de sport. Egocentrische waarden als macht, eer en geldzucht nemen de plaats in van positieve sportwaarden. Deze tendensen laten zich meer en meer voelen in de kinder- en jeugdsport, waardoor voor Panathlon-Vlaanderen, die dit 'manifest' schreef, de grenzen van het aanvaardbare bereikt zijn.

In een eerste deel van dit rapport beschrijft Panathlon-Vlaanderen de normverschuiving in de verschillende sportdomeinen. Daarna wordt specifiek de kinder- en jeugdsport vanuit pedagogische, juridische, psychologische en medische invalshoek onder de loep genomen. Een groot deel van dit manifest is tenslotte gewijd aan aanbevelingen voor een betere praktijk.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd
Trefwoord(en)	Beleid, commercialisering, egocentrisme, jeugdsport, kindersport, normen, mediatisering, sport, sportiviteit, topsport, waarden

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Panathlon-Vlaanderen vzw Watersluiskaai 16 9040 St-Amandsberg (Gent) Tel: 09/ 218 91 20 Fax: 09/ 229 31 20 info@bvlo.be http://www.bvlo.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Met dit rapport of manifest wil Panathlon-Vlaanderen het beleid, alle sportorganisaties, de media, de scholen, ouders, ... erop wijzen dat er een normverschuiving aan het plaatsvinden is binnen de sportwereld en dat dit belangrijke nefaste consequenties heeft voor de kinder- en jeugdsport. Panathlon-Vlaanderen gaat na hoe we allen samen aan een betere sportcultuur voor kinderen en jeugd kunnen werken.
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Literatuurstudie
Onderzochte groep	/
Bereik	/

7. Resultaten

Normverschuiving	In de ontspanningssport blijven de oorspronkelijke, positieve waarden gehandhaafd. In de beroepssport echter verdwijnen de positieve waarden naar het achterplan. Prestige en drang om te winnen worden de drijfveren. De externe druk neemt toe: politici, sponsors, media,... Ook de geldsommen die uitgereikt worden doen de druk toenemen. Dit leidt tot excessen: geweld, doping en het klaarstomen van kinderen voor de topsport. Sport evolueerde niet alleen naar beroepssport maar ook naar spektakelsport waarbij de markt de wet dicteert. Sport is business geworden. Deze commercialisatie heeft implicaties voor het morele gedrag en de motivatie van de sporters, het publiek, de clubs, ... Commercieel succes wordt enkel verkregen met behulp van de media, die ook een toegenomen rol heeft in het sportgebeuren. Dit beïnvloedt het gedrag van de spelers, die bij willen dragen aan het showgebeuren. Noch de nationale noch de Europese overheid neemt maatregelen om hierin verandering te brengen. Deze negatieve aspecten hebben ook een invloed op de ontspanningssport, die van nature vooral de positieve waarden van sport onderstreept. Het gebrek aan protest vanuit de sportwereld zelf is opvallend en onaanvaardbaar.
Kinder- en jeugdsport	Het cognitieve, affectieve en motorische zijn voortdurend in interactie in het menselijke lichaam. Dit wil zeggen dat een goede motoriek en gezonde beweging invloed hebben op andere aspecten van de persoonlijkheid. Bewegen op jonge leeftijd is dus van belang voor een goede, algemene ontwikkeling. Sport is een noodzaak en dus een recht. In de Conventie van de Rechten van het Kind worden kinderen alleen beschouwd als te beschermen subjecten. Een aantal kinderrechten werden echter door Panathlon vertaald naar de sport toe in het Panathlon Charter. Deze rechten komen wel zwaar onder druk te staan door de evoluties in de competitiesport. Structuren en begeleidende maatregelen ontbreken om uitwassen te voorkomen en/of te sanctioneren. Jongeren passen hun gedrag aan aan wat zij zien in de volwassenensport. Dit leidt tot gedragsproblemen bij 10% van de sportende kinderen. Bij 1% leidt dit tot ernstige psychologische problemen. Er zijn drie tendensen die aan de basis liggen van deze problemen: de georganiseerde competitiesport voor kinderen is toegenomen, de leeftijd bij het opsporen van talent is gedaald en men is gedreven om al op jonge leeftijd tot uitputting van de mogelijkheden te gaan. De vroege leeftijd waarop men kinderen traint tot topsporters is nefast voor de ontwikkeling van het kind omdat niet altijd rekening wordt gehouden met de individuele groei en rijpheid en de kinderen dus fysiek overbelast worden. Het aantal kwetsuren stijgt dan ook bij kinderen.
Aanbevelingen	Vier belangrijke principes vormen de basis van de aanbevelingen: - Sport is een subcultuur met eigen specifieke normen, waarbij egocentrisme aanvaardbaar is binnen de grenzen van het ' gespeelde' . - Er is gerichte en continue actie nodig om positieve waarden een kans te geven. - De persoonlijke verantwoordelijkheid van de atleet wordt overschat en de context en invloed van structuren onderschat. - Ter preventie en opvang van de negatieve gevolgen zijn structuren en begeleidende maatregelen nodig. Ontwikkeling van motorische competentie (verantwoordelijkheid van atleet en begeleiders), van gezonde en veilige levens- en competitie stijl (verantwoordelijkheid van beleid, sporter en begeleider) en van een positief zelfbeeld en sociale relatiebekwaamheid (waardeneducatie, hanteren van sociale druk, gezonde zelfwaardering) zijn belangrijk voor het welzijn van de sporters. De taken van het beleid zijn onder meer: het ethische centraal stellen, onderzoek aanmoedigen, organisaties steunen, oprichten van een dopingbureau, een begeleidingsstructuur opzetten, een gedragscode voor begeleiders uitvaardigen, regels in verband met misbruik uitvaardigen. De taken van de media zijn: zelfkritisch zijn, naast reactief ook pro-actief zijn, inmenging van multinationals of sportholdings vermijden. De sportorganisaties doen er goed aan: een jeugdcharter op te stellen, clubleiders en trainers te vormen, trainingsprogramma's specifiek voor jongeren op te stellen, reglementen uit te vaardigen die competitie op jonge leeftijd verbieden, intensieve training voorkomen en uitbuiting verhinderen,...

	De clubs wordt aanbevolen: een clubreglement op te stellen waarin staat dat alle jeugdbegeleiders gekwalificeerd moeten zijn en bijgeschoold moeten worden en waarin andere ethische principes opgenomen worden, vormingsinitiatieven te organiseren, een clubstructuur op te zetten waarbij jongeren en ouders participeren, een ruim aanbod van sportdisciplines aan te bieden, aandacht te besteden aan de houding en aanpak van de jeugdtrainer. De school heeft ook taken: voldoende aandacht besteden aan sport en beweging en aan de ethische principes errond. Ook ouders moeten de voorwaarden scheppen opdat het kind maximale kansen zou krijgen om te bewegen, door hun houding en door gericht gedrag. De jonge sporter tenslotte moet de juiste kennis, een open attitude en een positief gedrag ontwikkelen.
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Er is een groeiende tendens tot normverschuiving in de sport. Egocentrische waarden als macht, eer en geldzucht nemen de plaats in van positieve sportwaarden. Deze tendensen laten zich meer en meer voelen in de kinder- en jeugdsport, waardoor voor Panathlon-Vlaanderen, die dit 'manifest' schreef, de grenzen van het aanvaardbare bereikt zijn. Met dit rapport of manifest wil Panathlon-Vlaanderen het beleid, alle sportorganisaties, de media, de scholen, ouders, ... erop wijzen dat er een normverschuiving aan het plaatsvinden is binnen de sportwereld en dat dit belangrijke nefaste consequenties heeft voor de kinder- en jeugdsport. Panathlon-Vlaanderen gaat na hoe we allen samen aan een betere sportcultuur voor kinderen en jeugd kunnen werken.

De ontspanningssport die van nature positieve sportwaarden promoot, komt onder druk te staan door de toenemende commercialisering, intensivering en mediatisering in de beroepssport en spektakelsport met doping, uitbuiting, geweld,... als gevolg. De kinder- en jeugdsport is meer en meer een afspiegeling van de volwassenensport en de intensivering, commercialisering en mediatisering begint steeds op jongere leeftijd.

Vanuit pedagogisch standpunt is dit een negatieve ontwikkeling omdat de algemene bewegingsontwikkeling in het gedrang komt en dus ook de affectieve en cognitieve domeinen van de persoonlijkheid remmen. Op juridisch gebied heeft Panathlon-Vlaanderen de Conventie van de Rechten van het Kind vertaald naar de sportwereld. Deze rechten komen echter zwaar onder druk te staan door de hierboven geschetste tendensen. Het beleid schiet tekort op gebied van sanctioneren preventie. Ook psychologische problemen komen in de jeugdsport steeds meer voor. Er zijn drie tendensen die aan de basis liggen van deze problemen: de georganiseerde competitiesport voor kinderen is toegenomen, de leeftijd bij het opsporen van talent is gedaald en men is gedreven om al op jonge leeftijd tot uitputting van de mogelijkheden te gaan. En tenslotte worden kinderen ook fysisch overbelast en ontwikkelen ze medische problemen door de toegenomen intensieve en gespecialiseerde training.

Egocentrisme is een belangrijke factor die aan de basis ligt van de waardenverschuiving. Dit egocentrisme is immers buiten de grenzen van het spelkarakter getreden. Toch is het niet alleen de verantwoordelijkheid van de atleet zelf, de druk van de context en de structuren wordt vaak onderschat. Deze moeten positieve waarden blijven stimuleren, want ze komen niet vanzelf. Ook moet het beleid preventief optreden en sanctioneren waar nodig. Panathlon-Vlaanderen formuleert in dit rapport vele aanbevelingen voor een betere praktijk. Daarin wordt de nadruk gelegd op de ontwikkeling van motorische competentie, een gezonde en veilige levens- en competitie stijl en een positief zelfbeeld en een goede relatiebekwaamheid. Zowel het beleid, de media, de sportorganisaties, de clubs, de scholen, de ouders en de atleten zelf dienen mee te werken en samen te werken om deze doelstellingen te bereiken.